

ר' עובדיה מברטנורא
שבאזניה. שנותנת לבלוע ליחה
של צואת האזן: שבסנדלה.
שלא יזיק הסנדל לכף רגלה:
לנדתה. באותו מקום שיבלע בו
הדם ולא יטנף בגדיה, ואע"פ
שאינו קשור, דאי נפל לא
אתיא לאתויי מפני מאיסותו.
אבל מוך שבאזנה ושבסנדלה
לא תצא בו א"כ קשור
ומהודק: בפלפל. שנותנת בפיה
מפני ריח הפה: ובגרגיר מלח.
שנותנת לרפואת חולי השיניים:
שן תותבת. נושבת בלחיים
במקום השן שנפל לה: ושן של
זהב. שן שנשתנה מראיתו
מחמת עפוש, מכסה אותו
בוזהב: רבי מתיר. לצאת בה
דלא שלפה ומחויא, שלא
לגלות מומה: וחכמים אוסרים.
כיון שהוא משונה משאר
שיניה, דלמא מחייכי עלה
ושלפא לה ואתיא לאתוייה.
והלכה כחכמים: ו בסלע.
מטבע שיש עליו צורה: שעל
הצינית. מכה שתחת פרסות
הרגל, וקושרים בה מטבע שיש
עליו צורה לרפואה: הבנות
יוצאות בחוטין. הקטנות
מנקבות את אזניהן ואין עושין
להן נזמין עד שיגדלו, ונותנין
חוטין או קסמים באזניהן שלא
יסתמו אזניהן: ואפילו

ליחת האוזן, ובמוך שבסנדלה שלא ילחץ את
רגלה, ובמוך שהתקינה לנדתה לספוג את דמה⁶⁸.
וכן יוצאת אשה בפלפל ששמה בפיה, להעביר את
ריח הפה, ובגרגיר מלח ששמה בפיה למיחוש
שיניים, ובכל דבר שתתן לתוך פיה מותר לה
לצאת בשבת, ובלבד שלא תתן לכתחלה
בשבת שהואיל ועשויים לרפואה יש חשש לשחיקת
סממנים. ואם נפל מפיה אחד מהדברים האלו לא
תחזיר אותו לפיה בשבת.

שן תותבת ושן של זהב - רבי מתיר לצאת
בה בשבת, וחכמים אוסרים כיוון שהיא משונה
משאר שיניה, שמא יתלוצצו חברותיה עליה, ותחלוץ
את השן ותוליכנה ארבע אמות ברשות הרבים⁶⁹:

משנה ו

יוצאה אשה בשבת בסלע שעל הצינית - מכה
בכף הרגל, והיו קושרים עליה מטבע של סלע
לרפואה. הבנות הקטנות שניקבו את אזניהן כדי
להכניס בהן נזמים לאחר שתגדלנה, יוצאות בשבת
בחוטין, ואפילו בקסמין שבאזניהן ששמו אותן
כדי שהנקבים לא ייסתמו בינתיים, ומותר לצאת בהם
בשבת אף שאינם תכשיט.

ערביות - נשים יהודיות שבארץ ערב יוצאות
רעילות - מעוטפות בראשן ובפניהן חוץ מהעיניים,
ומדייות - נשים יהודיות שבארץ מדי יוצאות

בקסמים. רבותא קאמר, אע"ג דלאו תכשיט של נוי הוא, אורחיהו בהכי ולאו משאוי הוא: ערביות.
בנות ישראל שבערביא: יוצאות רעילות. מעוטפות בראשן ופניהן מכוסות חוץ מן העיניים, כדרך

ביאורים והרחבות

68. גרסינן בגמרא (סה, א): במוך שבאזנה - תני רמי בר יחזקאל: והוא שקשור באזנה (ולא
תבוא להוציא). ובמוך שבסנדלה - תני רמי בר יחזקאל: והוא שקשור לה בסנדלה. ובמוך
שהתקינה לה לנדתה - סבר רמי בר חמא למימר והוא שקשורה לה בין ירכותיה. אמר רבא,
אף על פי שאינו קשור לה, כיוון דמאיס, לא אתיא לאתויי.

69. בגמרא (סה, א) למדין בשם רבי זירא, שמחלוקת רבי וחכמים היא דוקא בשל זהב, אבל
בשל כסף, הואיל ודומה לשאר השיניים - מותר.

פְּרוּפּוֹת⁷⁰, וְכָל אָדָם מוֹתֵר לוֹ לְצֵאת כֶּךָ, אֲלֵא שֶׁדְּבָרוֹ חֲכָמִים בְּהוֹה - בדבר שהיה מצוי בזמנם:

משנה ז

פּוֹרֶפֶת עַל הָאֶבֶן וְעַל הָאֶגוֹז וְעַל הַמּוֹטָבֵעַ - שקושרת בשפת טליתה אבן או אגוז או מטבע, ופורפת עליה את העניבה העשויה בשפת הטלית השניה, ויוצאת כך בשבת, **וּבְלִבְדָּ שְׁלֵא תִפְרוֹף** את המטבע **לְכַתְּחִלָּה בְּשַׁבַּת** הואיל ואסור לטלטלו משום מוקצה:

משנה ח

הַקֵּטֵעַ שֶׁנִּקְטְעָה רִגְלוֹ אַחַת, יוֹצֵא בְּשַׁבַּת בְּקֶבֶב - רגל מעץ **שְׁלֹו, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר** הסובר שהקב נחשב כנעלו ואינו משא. **וְרַבִּי יוֹסִי אוֹסֵר** שלדעתו איך הקב נחשב כנעלו, משום שעיקר תשמישו למראית העין, שלא יראה קטוע רגל, הילכך נחשב כמשא ואסור. **וְאִם יֵשׁ לוֹ בַּיִת קָבוֹל פְּתוּתִין -** שנחלק בקב חלל גדול ויש בו מקום לקיבול בלאי בגדים רכים, שתנחו עליהם השוק, הרי הוא **טָמֵא** כדין כלי קיבול.

סְמוּכוֹת שְׁלֹו - של קיטע בשתי רגליו המהלך על שוקיו ועל ברכיו, ועושים לו "סמוכות", דהיינו משענות עור להשען עליהם, והואיל ומיוחדים הם לדריסת גופו, הרי הם **טָמֵאִין** טומאת **מְדָרְס** אם הוא זב, ונעשו אב הטומאה⁷¹, **וְיוֹצֵאִין בְּהוֹן בְּשַׁבַּת** שנחשבים אצלו כמנועלים אצל שאר בני אדם, על שוקיו ועל ארכובותיו ועושה סמוכות של עור בשוקיו: **טמאים מדרס**. אם זב הוא, דהא

ר' עובדיה מברטנורא

הערביות: מדיות. בנות ישראל שבמדי: פרופות. שמתעטפות בטלית ותולות רצועה בשפתה אחת כנגד צוארה ובשפתה השנית כורכת אבן או אגוז וקושרת הרצועה בכרך ואין הטלית נופלת מעליה: ז פורפת. מחברת. תרגום קרסים, פורפין: ובלבד שלא תפרוף לכתחלה. אמטבע לחודיה קאי, שלא תפרוף לכתחלה על המטבע מפני שאסור לטלטלו: ח הקטע. שנקטעה רגלו: יוצא בקב שלו. עושים לו כמין דפוס רגל וחוקק בו מעט לשום ראש שוקו בתוכו, ואינו נסמך עליו. ומותר לצאת בו דמנעל ידיה הוי, ורבי יוסי אוסר דלאו תכשיט הוא. והלכה כרבי יוסי: **ואם יש לו בית קבול כתייתן.** שנחלק בו כדי קבול של כתייתן דקין ומוכין להניח ראש שוקו עליהן, מקבל טומאת מגע. אבל אם אין לו אלא בית קבול שוקו בלבד בלא כתייתן, לאו בית קבול הוא לטומאה והוה ליה כפשוטי כלי עץ. דדומיא דשק בעינן דקבול שלו עשוי לטלטל על ידו מה שנותנין בו, אבל שוקו אינו מטלטל ע"ג הכלי: סמוכות שלו. יש קטע שתי רגליו והולך על שוקיו ועל ארכובותיו ועושה

ביאורים והרחבות

70. **פירוש:** שמתעטפות בטלית (היינו בגד רחב), והפריפה היא חיבור שתי שפתי הטלית סביב הצוואר, שבשפה האחת תולה רצועה כנגד צוארה כעין עניבה, ובשפתה השנית כורכת אבן קטנה או אגוז וכדומה (זה משמש כעין כפתור), וקושרת את הרצועה בכרך, ואין הטלית נופלת מעליה.

71. **פירוש:** הזב הוא אב הטומאה, והוא מטמא כלים המיוחדים לשייבה או לשכיבה או